



HELMTRUDS GÅRD

På en bakgård i Lund ligger konstnären Helmtrud Nyströms fascinerande trädgård. Vid närmare eftertanke är den väldigt lik hennes egna målningar. Inte så att de föreställer varandra. Man kan inte ens säga att hennes konst är föreställande. Ändå känner man igen volymerna och linjerna. Ett spännande dubbelperspektiv!

TEXT LISA ISING / FOTO PERNILLA BERGDAHL



Konstnären Helmtrud Nyströms bakgård är märkligt lik hennes egna målningar. Rytmen mellan ljus och mörker, volymer och linjer är densamma – men här är det växterna hon målat med. Och precis som i bilderna finns här samma förkärlek för lustiga figurer.



H

elmtrud Nyström tänkte sig egentligen en bana som trädgårdsarkitekt i Tyskland – men blev bildkonstnär i Sverige. Bakom sitt gathus i Lund har hon skapat en trädgård som tycks förena hennes dubbla identiteter. Och steget till hennes målningar känns inte särskilt långt.

Redan på trottoaren utanför misstänker man att här bor en växtintresserad person. Den ljusa 1800-talsfasaden i tegel är alldeles inklädd i klätterhortensia som ramar in fönster och dörrar. Och väl på baksidans kökstrapp blickar man ut över en innergård, nästan överväldigande av grönska. Växtligheten fortsätter uppåt väggar och plank, längs fasader och stenväggning och skapar egna rum på den hundra kvadratmeter stora gården. Olika nyanser av grönt och här och var en vattenreflektion. Marken täckt av grå kalksten. Det tar en stund, men sedan ser man att platsen är skickligt uppbyggd

av ett antal bärande ytor och material.

– Jag ville skapa en liten formell trädgård med strikta renässanskvarter av buxbom – men växterna ställer till det. Det viktigaste är ändå att växterna trivs. Och jag är också glad åt överraskningarna som de tillför, säger Helmtrud, nästan lite ursäktande men tillägger:

– Precis som i konsten får man ibland infall och idéer gratis, något som går att använda. Då får man kosta på sig att vara flexibel, tycker hon.

Trädgårdens gröna stomme består av några stadiga kvadrater formklippt buxbom, ruggarna av olika sorters funkia och parasollblad samt ormbunkar. Till detta kommer de stora krukorna med hortensia, agapanthus, silverax och stäppsalvia. Och så gårdens enda träd – ett silverpärön.

Däremellan breder övriga växter ut sig, effektivt sammanhållna av omgivande fasader och plank, ett bruntjärat förråd och brandgavelns röda tegelvägg i väster. Från olika

Hundra kvadratmeter grönt.
Den gröna stommen består
av formklippt buxbom i
stadiga kvadrater, olika sor-
ters funkia och parasollblad,
kompletterat av krukväx-
ter som agapanthus och
stüppsalyia. Men växtlig-
heten fortsätter även uppåt
husväggar och plank.



Helmtrud gillar att samla på sig konsthantverk och konst. I trädgården bildar de vilopunkter i grönskan: En kvarglömd adventkrans i mossa, haren i naturlig storlek men också blommande växter, som här en daggfunkia. Motstående sida: Kring matplatsen samlas pipranka, murgröna och gårdens silverpäron som en berså.



håll tittar takkupor ner, säkerligen befolkade av lundaforskare och studenter. Universitetet ligger ju bara ett stenkast bort. Det här är en trädgård av kontraster där hårda ytor och yviga växter kompletterar varandra.

– Mina favoriter är den blågröna daggfunkian och silverpäronet. Jag gillar gråtoner och bryter dem gärna med blommor i rosa och vitt.

Men det är också sant som Helmtrud säger; allt blir inte som planerat. Vinden och fåglarna bär med sig allsköns sorter som inte alls är sanktionerade. Exempelvis den gula nunneörten och en vallmo som liknar sibirisk. Av ett faller träd återstår endast en kulle, övervuxen av murgröna. Parasollbladen, som Helmtrud sett framför sig i en tjusig metallurna, trivdes inte alls i det blöta och varma klimatet. Höstanemonerna däremot, fullkomligt exploderade av livskraft när de fick mera ljus. Och så håller det på.

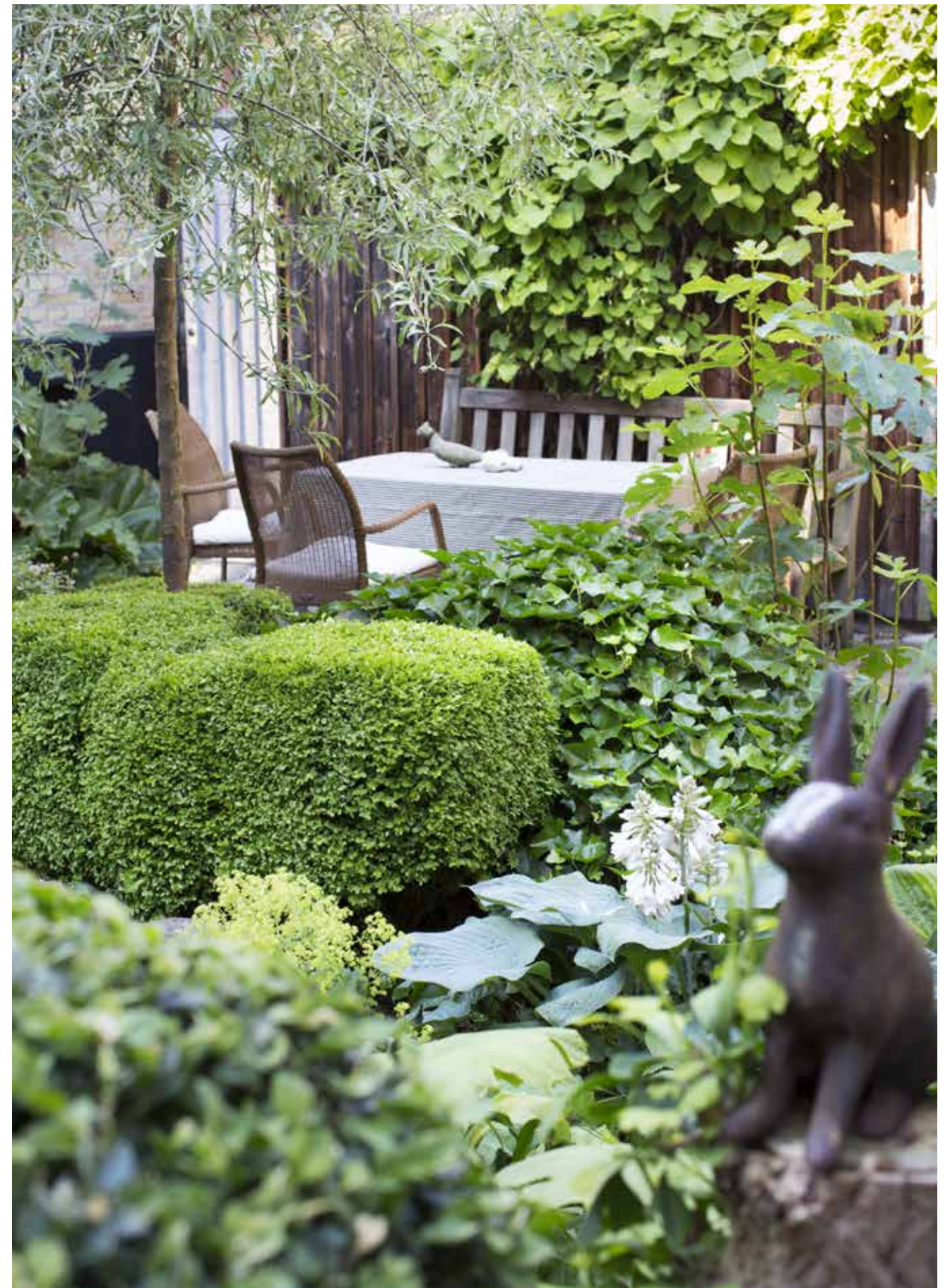
– En levande trädgård utvecklas, så är det bara, konstaterar hon.

HELMTRUD NYSTRÖM ÄR född 1939 och växte upp i tyska Hannover. Som 21-åring kom hon till Sverige med siktet inställt på att bli trädgårdsarkitekt. Systemen är utbildad hortonom och själv hade hon just praktiserat på de berömda

historiska trädgårdarna Herrenhäuser Gärten. Nu var hon på väg till fortsättningen på Bergianska trädgården i Stockholm. Men så mötte hon Mats, mannen hon fortfarande är gift med – stannade i Sverige och utbildade sig i stället till bildkonstnär. Hennes bilder finns numera representerade över hela Europa, däribland British Museum i London och Moderna Museet i Stockholm, men även i USA, Sydamerika och Asien. Hon har vunnit många internationella priser och konstnärliga utmärkelser.

Men växterna har hon aldrig släppt. I hennes suggestiva oljemålningar, grafik och fotoetsningar finns de nästan alltid med. Med olika tekniker gestaltar hon olika skogslandskap, organiska växtformer och människor i relation till en omgivande natur. I förordet till boken "Helmtrud Nyström, målningar" från 2004, beskriver konstkritikern Thomas Millroth hennes landskap som flytande och lätt obestämbara med inslag av distinkta föremål och figurer. Själv fastnar jag för alla träd i hennes målningar. Det är slanka unga träd, grova och vittrade av ålder, dungar, skogsbryn, parkträd, vildmarkens björkar, trädbevuxna holmar, buskage, fruktträd, mörka barrträd... Intresset är inte att ta miste på. Millroth beskriver det måleriska fint:

"Färger flyter och förvandlas till fält, linjer tättnar till





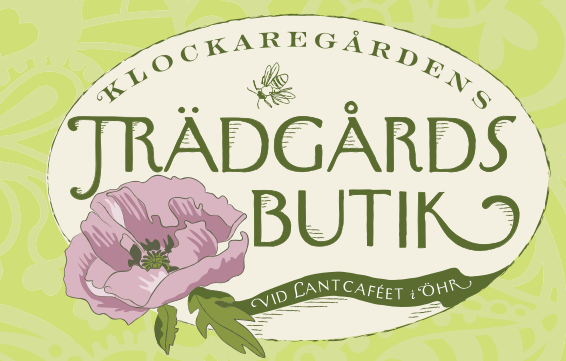
Välkommen till oss för att inspireras och botanisera



Väcker odlarglädjen till liv

Sommartider i Lantliga Öhr

Butiken är välfylld med mängder av spirande perenner, härliga rosor, buskar, träd och allt annat en trädgård kan önska sig. Ett tusental olika växter finns på plats i butiken. Om ni behöver råd och tips så hjälper våra kunniga trädgårdsmästare er gärna!



Öppet mån-fre 10-18 • lör-sön o helgdagar 10-17
Tel 0472 769 50 • info@klockaregarden.se • www.klockaregarden.se

Väg 30, 20 km norr om Växjö.
Granne med Systrarna Skogströms Lantcafé i Öhr.

Motstående sida: Ljusa pasteller, som den namnlösa klätterrosen, lyser upp. Funkior av olika slag trivs på gårdens skuggsida och skapar en särskild stämning tillsammans med den lilla sjöjungfrun och andra naivistiska betongfigurer. Parasollblad och silverax i en av gårdens många krukor.

stammar, ibland så sköra att de verkar sväva. Med svartvitt skapar hon tydliga accenter av rasslande kvistar och bländande ljus. (...) Hennes färgformer och rytmiska nerv av enveten upprepning är helt sammanflätade med berättelserna."

DET ÄR DEN HÄR RYT MEN mellan ljus och mörker, volymer och linjer som man känner igen i hennes trädgård i Lund. Det är som om hon målat med växterna! Skiftande växtsätt, bladformer och olika nyanser av grönt ger variation. Och precis som i hennes bilder finns här en förkärlek till lustiga figurer som befolkar både målningar och rabatter. Under rosenbusken bor en dam med betonghår och fasta bröst. På resterna av ett ginkoträd vilar en hare i naturlig storlek. Kanske en sjöjungfru trängs bland de huggna figurerna i gotländsk kalksten. Och mitt i grönskan tittar en knallgrön leguan fram. Figurerna ger bakgården en särskild humor och rabatterna en lätt surrealistisk ton.

– Jag gillar att samla på mig konsthantverk och konst att ha i trädgården. Bland annat är jag väldigt förtjust i en Sjöbo-naivist och hans betongfigurer. Det blir en bra balans mellan natur och kultur, punkter i grönskan att vila ögat på.

Blicken stannar även vid fågelbad, snäckor, allehanda resfynd och prakturnor bland växterna. Som den magnifika brunglaserade jättekrukan, den reser sig likt en monolit ur blommande daggekåpa och funkior.

Här har familjen Nyström bott i 35 år. När de flyttade in var det numera så charmiga gathuset kontoriserat och gården grusad. Men detta är inte den enda trädgården som Helmtrud och hennes man har följt och utvecklat. Vid sommarhuset på Österlen har de en helt annan trädgård; stor och vildväxande. En trädgård som Hannu Sarenström skildrat och som fotografen Sophia Callmer visade i "Paradiset", boken hon Sanna Töringe gjorde tillsammans härom året – fast det är en helt annan historia.

Oavsett vilken trädgård det handlar om är Helmtruds kärlek till växterna densamma.

– De gör mig så glad! Om våren väntar jag otåligt på att de ska komma upp. Tänk att de kommer tillbaka varje år – alla med sina olika egenskaper. Det är ett underverk! 🌸